

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Houderijrichtlijnen **Cluster 4g**

I-V etende uitheemse vogelsoorten.

Orde Passeriformes

Familie Turdidae, geslachten Turdus, Zoothera

Familie Zosteropidae, geslacht Zosterops.

Orde Piciformes

Familie Picidae, geslacht Dendrocopus

Familie Ramphastidae, geslachten Andigena,
Ramphastos.

2021

Document 2021 DE&W 34

© 2021 Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Printed on demand:

Bondsbureau Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

Bergen op Zoom

Op het voorblad: Ramphastos ambiguus - Zwartsnaveltoekan

Foto © Adri van Kooten

Inleiding

Eén van de pijlers van de Missie van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is:
Het bevorderen van een kennis- en informatieoverdracht naar haar leden toe, waardoor zij in staat kunnen zijn hun vogels hobbymatig en duurzaam te houden, met in achtneming van de normen en waarden op het gebied van de gezondheid en het welzijn van hun vogels.

De basiskennis die nodig is op een verantwoorde wijze kooi- en volièrevogels te houden is verwoord in het “Handboek Vogelverzorging” geschreven door de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.
ISBN 978-90-582129-5-5.

Aanvullend op het Handboek Vogelverzorging zijn en worden voor veel vogelsoorten “Houderijrichtlijnen” geschreven.

Op basis van de praktijkervaringen van fokkers wordt extra aandacht besteed aan de huisvesting- en verzorgingsnormen die specifiek van toepassing zijn voor de beschreven vogelsoort.

Ook het verloop van het broedseizoen wordt beschreven.

De beschreven vogelsoorten zijn opgedeeld in clusters.

Deze indeling is afgeleid van de indeling in groepen zoals die in de avicultuur gebruikt worden.

Iedere cluster is ingericht in een vermelding van de orde, familie, geslacht en soort in een alfabetische volgorde van de wetenschappelijke namen.

In de praktijk is het vaak gewenst dat een vogelliefhebber bij het aanschaffen van een nog niet eerder gehouden vogelsoort, vooraf zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd over de specifieke kennis die nodig is om op een verantwoorde wijze de vogelsoort te houden en of er mee te fokken.

Een houderijrichtlijn is hiervoor een goede informatiebron.

Alle verschenen houderijrichtlijnen zijn opgedeeld in clusters, beschikbaar op de website van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. www.nbv.nl

Onlosmakelijk verbonden met houderijrichtlijnen zijn huisvestingsrichtlijnen.

In bijlage A is een huisvestingsmatrix opgenomen voor vogelsoorten die behoren tot Cluster 4g.

Voorjaar 2020

Gereviseerd augustus 2021

Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV

Afdeling Educatie en kennisoverdracht.

Henk van der Wal

Jan de Bruine

**Inhoudsopgave specifieke houderijrichtlijnen
Insecten- en vruchten etende uitheemse vogels.
Cluster 4g**

Algemene houderijrichtlijn voor insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels	5
--	---

Orde Passeriformes

Familie Turdidae

Geslacht Turdus

Turdus boulboul	Grijsvleugel lijster	12
Turdus hortulorum	Grijskap lijster	18
Turdus leucomelas	Vaalborstlijster	23
Turdus migratorius	Roodborst lijster	29
Turdus rubrocanus	Kastanje lijster	35

Geslacht Zoothera

Zoothera sibirica	Siberische lijster	41
-------------------	--------------------	----

Familie Zosteropidae

Geslacht Zosterops

Zosterops palpebrosus	Ganges brilvogel	47
Zosterops pliogastrus	Kikuyu brilvogel	53

Orde Piciformes

Familie Picidae

Geslacht Dendrocopos

Dendrocopos minor	Kleine bonte specht	59
-------------------	---------------------	----

Familie Ramphastidae

Geslacht Andigena

Andigena nigrirostris	Witwangbergtoekan	66
-----------------------	-------------------	----

Geslacht Ramphastos

Ramphastos toco	Reuzen toekan	72
-----------------	---------------	----

Bijlage A

Huisvestingsmatrix voor vogelsoorten, opgenomen in cluster 4g.	78
---	----

Algemene Houderijrichtlijn

Insecten- en vruchtenetende uithemse vogelsoorten

Cluster 4g

Doel van de algemene houderijrichtlijn voor insecten- en vruchtenetende uithemse vogels.

Het doel van deze algemene houderijrichtlijn is het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met deze groep vogels die wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels. Dit vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze groep vogels gewaarborgd is als zij in een beschermde omgeving en een gecontroleerd milieu worden gehouden. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het soort eigen gedrag, het in stand houden van een goede welzijn en gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Verklaring NBvV code.

De gebruikte code is opgebouwd op basis van het NBvV vraagprogramma 2020 t/m 2024. De lettercode b.v. F1 heeft betrekking op de sectie waarin de vogelsoort is ingedeeld. De dan volgende cijfercode geeft met de eerste twee cijfers aan in welke groep de vogel is ingedeeld en de dan volgende cijfers geven aan wat het volgnummer in de groep is. Soms zijn de man en de pop in opeenvolgende volgnummers aangegeven.

Soortspecifieke houderijrichtlijnen.

Naast deze algemene houderijrichtlijn zijn voor meerdere soorten afzonderlijke specifieke houderijrichtlijnen geschreven.

Deze zijn verzameld in het document Houderijrichtlijnen Cluster 4a t/m 4g.

Documentnummers 2020 DE&W 28 t/m 2020 DE&W 34

Taxonomie

In onderstaand overzicht zijn alleen de families en geslachten opgenomen van aantoonbaar in Nederland gehouden vogels die behoren tot de hieronder genoemde oren, families en geslachten.

Orde Passeriformes

Familie	Geslacht	Soorten
Turdidae	Turdus	5 soorten
	Zoothera	1 soort
Zosteropidae	Zosteros	2 soorten

Orde Piciformes

Familie	Geslacht	Soorten
Picidae	Dendrocopus	1 soort
Ramphastidae	Andigena	1 soort
	Ramphastos	1 soort

Land van herkomst

Insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels komen voor in tropische gebieden. In de specifieke houderijrichtlijnen wordt per beschreven soort het land van oorsprong .

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoorten is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List

De status op de IUCN Red List of Threatened Species geeft de mate van bedreiging op het voortbestaan van een vogelsoort aan. De gradaties die daarbij worden onderscheiden zijn uitgestorven (EX), uitgestorven in het wild (EW), kritiek = ernstig bedreigd (CR), bedreigd (EN), kwetsbaar (VU), gevoelig (NT), van bescherming afhankelijk (CD) , niet bedreigd = veilig (LC).

Het is sterk afhankelijk van de soort welke gradatie van toepassing is.

De van toepassing zijnde status moet per soort vastgesteld worden en staat vermeld op de houderijrichtlijn van een beschreven soort.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Als vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, het groot brengen van de nakomelingen, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet

¹ Cie DE&W NBvV, *Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels"*. 2020, uitgave NBvV. Documentnummer 2020 DE&W 04.

alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een uitheemse vogelsoort lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zagvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBVV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels

Deze vogels kunnen ondergebracht worden in met riet, bamboe en hoog gras beplante buitenvolières, maar ook in grote binnenvluchten en kooien.

Als de vogels in kooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de minimale afmetingen van 100x100x50 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Uitheemse vogelsoorten hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de uitheemse insecten- en vruchtenetende vogels is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het zijn als regel sociale vogels die in een ruime volière goed samengehouden kunnen worden met andere in- en uitheemse vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, andere gorzen soorten, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines. Indien het gedrag van een inheemse vogelsoort hiervan afwijkt, wordt dit vermeld in de afzonderlijk geschreven specifieke houderijrichtlijn.

Het fokken

Uitheemse vogelsoorten zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op de grond, in een rietpol of tussen de beplanting.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden kan een derde broedronde ingelast worden.

In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoorten wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de meeste uitheemse soorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater

De richtlijnen voor de voeding zijn moeilijker te geven omdat er nogal wat verschil zit tussen een insecteneter en een vruchteneter.

In de specifieke houderijrichtlijnen zijn per vogelsoort de juiste voedingsmethoden aangegeven. Belangrijk is bij aankoop vooraf te weten welk type voeding verstrekt moet worden.

In hoofdzaak een insecteneter:

Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan uit ijzerarm universeelvoer, insectenpaté, meelwormen, buffalowormen en overige insecten.

Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen vaak geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen. Toch kan gedoseerd vitamine D3 worden toegevoegd.

Om het aandeel aan eiwitten op te krikken kan AVES opfok worden verstrekt. Voedseldieren (meelwormen) worden daartoe op een speciaal mengsel gezet, 24 uur voordat zij aan de vogels gevoerd worden.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

Sommige vogels zijn vruchten en insecteneters.

Ze krijgen dus geen zaden maar palletvoer F16 van Versela Laga , fruit en insecten. Daarnaast worden de Beo korrels en Remeline Lijsterkorrels van dezelfde fabrikant gegeven. Dit kan dan nog worden aangevuld met meelwormen en fruit. Als er jongen zijn wordt het menu uitgebreid met universeelvoer van Avian Delikat.

Het fruit wordt verrijkt met Nutri Boost van Avian. De vogels eten het liefst de hele dag fruit. De voedingswaarde van het fruit is niet volledig toereikend.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalwormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de mengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Uitheimse vogelsoorten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières wordt geboren tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is niet voor alle soorten verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf en Verkoop

De aanschaf van uitheemse vogels als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt. Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels. Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de uitheemse vogelsoorten is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig dat een uitheemse vogelsoort een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze algemene houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3, IV etende vogels opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV. 2015 - 2020

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Specifieke houderijrichtlijn Grijsvleugel lijster

2021, versie 1.2

NBvV code F2. 17.011.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Turdus

Soort: **Turdus boulboul**

Soorten/ondersoorten:

Land van herkomst:

De vogelsoort komt voor in Himalayagebergte, Zuid China, Noordoost India en Pakistan.

Oorspronkelijk biotoop:

Subtropische en tropische bossen op berghellingen.
Ze komen voor tot op hoogtes van 3300 meter.
Ze broeden op 2100 – 270 meter en in de winter dalen ze af naar 1400 meter. Zo hebben ze dus een verticale trek.

Beschrijving vogel:

De vogelsoort heeft een grootte van 27 – 29 cm.
Er is geen kleurverschil tussen de man en de pop.
De vogel heeft een gele snavel. De kop, nek en hals zijn zwart.
De rug en stuit zijn zwart.
De borst is zwart waarbij de borstbevedering een iets lichtere omzoming heeft. Hierdoor ontstaat een schubtekening.
De middelste vleugelpennen zijn grijs. De staart is zwart.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de Grijsvleugellijster

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen² van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grijsvleugellijster lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij lijsters bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij lijsters kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

---

² Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Grijsvleugellijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grijsvleugellijster.

Kastanjelijsters zijn geen kooivogels en moeten niet in een broedkooi in een verwarmd nachthok worden gehouden.

De Grijsvleugellijster wordt bij voorkeur gehuisvest in volières met een vloeroppervlak van 12 m² of groter.

Hierbij moet zo'n volière toch wel een minimale hoogte van 2 m. hebben. Daarnaast moet de volière licht beplant zijn.

De Grijsvleugellijster hoort buiten gehouden te worden. Een nachthok is ondanks het Nederlandse klimaat niet nodig.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volière schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Eigenlijk is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volière aan te brengen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grijsvleugellijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

De Grijsvleugellijster is een vrij zeldzame soort in de avicultuur.

Deze vogels zijn tamelijk schuw en verbergen zich graag in het struikgewas.

Daarnaast kunnen de vogels buiten het broedseizoen ook ondergebracht worden in grote beplante volières waarin bijvoorbeeld ook spreeuwen, Roodstaartgaailijsters, Buulbuuls, etc. aanwezig zijn.

Het fokken met de Grijsvleugellijster.

Grijsvleugellijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het meest succesvol is het fokken met vogels die drie jaar oud zijn. Daarnaast kan het beste per koppel in een afzonderlijke volière worden gebreed.

Het broedseizoen begint vaak in de periode mei – juni.

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, mos en andere plantendelen.

Vanbinnen wordt het nest bekleed met fijner materiaal.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een mandje gebouwd.

Het aantal broedronden kan wel drie rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 3 tot 5 eieren gelegd.

De man en pop broeden deze om de beurt uit. De broedtijd bedraagt zo'n 12 -14 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 70 – 80 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï wil nog wel eens sterfte optreden door atoxoplasmose. Er kan preventief gekuurd worden met Baycox. De uitgevlogen jongen lijken op oudervogels, maar hebben een meer gevlekt verenkleed. De jeugdruï duurt 6 weken.

Inventarisatie fokverslagen.

Vogellexpresse 2010, no.5, blz. 192 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Grijsvleugellijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en diverse soorten fruit. . Pellet voer bevat alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt geen bederf op. Het kan ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden. Zachtvoer kan ook worden gegeven, maar heeft als nadeel dat het sneller bederft dan pelletvoer.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van dendrobena's, buffalowormen, pinkies, regenwormen en meelwormen.

Op deze wijze bevat het voer alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt geen bederf op. Het kan ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden.

De vogels krijgen geen extra voedingssupplementen. Alleen in de broedtijd als er jonge vogels zijn wordt het levend voer bepoederd met een vitamine/mineralen supplement om de voedingswaarde en het kalkgehalte te verhogen.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteinjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversd en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen met een doorsnede van 30 – 40 cm, en 6 – 7 cm. hoog.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grijsvleugellijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn

gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortejaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De geadviseerde ringmaat voor de Grijsvleugellijster is 4,5 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Grijsvleugellijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Grijsvleugellijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt. Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grijsvleugellijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Grijsvleugellijsters enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door H.v.d.Broek, fokker van Grijsvleugellijsters.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Peter Clement and Ren Hathway – *Thrushes* - Helm Identification Guides

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2005, deel 10, ISBN 8487334725

Links.

BirdLife International 2012. *Turdus boulboul*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Turdus

Soort: **Turdus hortulorum**

Soorten/ondersoorten:

Land van herkomst:

De vogelsoort komt voor in China, Hongkong, Korea, Macao, Rusland en Vhiet Nam.

Oorspronkelijk biotoop:

Ze broeden in loofbossen.

's Winters trekken ze naar Zuid-China en Vietnam en soms zelfs tot in Japan. Dit trekken doen ze van half september tot begin november, meestal in kleine groepen.

Ze gaan dus niet Linéa recta, maar zeer geleidelijk.

Begin mei zijn ze teruggekeerd in hun broedgebied waar ze een voorkeur hebben voor eikenbossen, maar ze broeden ook in gemengde bossen.

In het wintergebied bevinden ze zich meer in open gebied en komen ook in steden voor zoals in Hong Kong.

Beschrijving vogel:

De Grijskaplijster heeft als synoniem: Grijsruglijster.

Het onderscheid tussen man en pop is niet altijd even duidelijk.

In het broedseizoen heeft de man een gele snavel.

De kop, wangen en nek zijn donkergrijs. Ook de rug, stuit en staart zijn donkergrijs. Boven het oog is een lichte wenkbrauwstreep zichtbaar. De wangvlek is aan de onderzijde wit en naar de keel toe onderbroken met een donkergrijze streep.

De keel is wit met een tekening die gevormd wordt door donkere pijlvormige vlekjes.

De flanken zijn roodbruin. Deze kleur loopt door naar de borst zonder in het midden in elkaar over te lopen.

Het midden van de borst is wit. Deze kleur loopt via de buik door naar het onderlichaam.

De pootkleur is hoornkleurig.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijvoorschrift.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtname van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grijskaplijster**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen³ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grijskaplijster lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels en lijsters bekend zijn.

Grijskaplijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

---

³ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grijskaplijster.

Grijskaplijsters worden bij voorkeur ondergebracht in een volière.

Mogelijk is al een vlucht van 3x1x2 met daaraan gekoppeld een droog, tocht en vorstvrij nachthok.

In een ruime volière kunnen Grijskaplijsters ook ondergebracht worden als daarin ook andere vogelsoorten zoals duiven, amadines, serinussoorten, maar ook wel spreeuwen en Japanse nachtegalen zijn ondergebracht.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volière schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Eigenlijk is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volière aan te brengen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grijskaplijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

Grijskaplijsters zijn rustige vogels die goed samen te houden zijn met de meeste andere vogels.

Het zijn vogels met een eigen broedterritorium. Dus in de broedtijd kunt u volwassen mannetjes vogels niet samenhouden.

Het fokken met de Grijskaplijster.

Grijskaplijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het meest succesvol is het fokken met vogels die drie jaar oud zijn. Daarnaast kan het beste per koppel in een afzonderlijke volière worden gebroed.

Het broedseizoen begint vaak in de maand april.

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, mos en andere plantendelen.

Van binnen wordt het nest bekleed met fijner materiaal.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een open bakje van 11x11x5 cm. gebouwd.

Het aantal broedronde kan wel drie rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 4 tot 6 eieren gelegd.

De pop broedt zelf de eieren uit.. De broedtijd bedraagt zo'n 12 -13 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 80 – 90 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

De jongen komen vlot dor de jeugdruï.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 1985, blz. 173.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, sept. 2015, blz. 12 e.v.

Vogelexpress 2015, no. 4, blz. 172 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Grijskaplijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en diverse soorten fruit. Ook een combinatie van universeelvoer en beokorrels is mogelijk.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van dendrobena's, buffalowormen, pinkies en meelwormen.

Op deze wijze bevat het voer alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt geen bederf op. Het kan ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden.

De vogels krijgen geen extra voedingssupplementen. Alleen in de broedtijd als er jonge vogels zijn wordt het levend voer bepoederd met een vitamine/mineralen supplement om de voedingswaarde en het kalkgehalte te verhogen.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteintjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversd en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grijskaplijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen onbeperkt worden ingezonden en worden ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De geadviseerde ringmaat voor de Grijskaplijster is 4,5 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Grijskaplijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Grijskaplijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grijskaplijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Grijskaplijsters enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Bert van Wijk, fokker van Grijskaplijsters.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Peter Clement and Ren Hathway – *Thrushes* - Helm Identification Guides

Josep de Hoy, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2005, deel 10, ISBN 8487334725

Links.

BirdLife International 2012. *Turdus hortulorum*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Vaalborstlijster

2021, versie 1.2

NBvW code F2. 17.011.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Turdus

Soort: **Turdus leucomelas leucomelas**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn twee ondersoorten:

Turdus l. albiventer

Turdus l. cautir

Land van herkomst:

Argentina; Bolivia, Plurinational States of; Brazil; Colombia; French Guiana; Guyana; Paraguay; Peru; Suriname; Uruguay; Venezuela, Bolivarian Republic of

Oorspronkelijk biotoop:

Randen van vochtige of open bossen.

Beschrijving vogel:

De Vaalborstlijster is 23 - 27 cm. groot.

Het verschil tussen de geslachten is met behulp van de kleur in de bevedering moeilijk vast te stellen.

Het verdient aanbeveling daartoe een endoscopisch of DNA onderzoek via de veren te laten uitvoeren. Een duidelijke aanwijzing is ook de wat luidruchtige zang van het mannetje.

De snavel is zwart, lang en spits. De oogring is zwart, de iris oranjerood en de pupil zwart.

De kopbevedering is donkergrijs met een zwarte bestreping. Deze kleur loopt door tot in de nek. De rug en stuit zijn donkergrijs. De bovenstaart dekveren zijn zwart.

De keel is wit met een zwarte bestreping. De bovenborst is grijs met een zwarte omzoming van de veertjes.

De onderborst, flanken, buik en onderlichaam zijn vaal wit. De onderstaart dekveren zijn bruin met een brede witte omzoming.

De vleugeldekenveren zijn donkerbruin. De vleugel- en staartpennen zijn donkerbruin met een zwarte buitenvlag.

De pootkleur is blauwgrijs met donkere nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten
onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie:
Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Vaalborstlijster** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen ⁴van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Vaalborstlijster lang in een goede gezondheid verkeren.

---

⁴ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels en lijsters bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Vaalborstlijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Vaalborstlijster.

Vaalborstlijsters worden bij voorkeur ondergebracht in een volière of vlucht.

Houden en fokken is mogelijk in een vlucht van 3x1x2 met daaraan gekoppeld een droog, tocht en vorstvrij nachthok.

In een ruimere volière kunnen Vaalborstlijsters ook ondergebracht worden als daarin ook andere vogelsoorten zoals duiven, amadines, serinussoorten, maar ook wel spreeuwen en Japanse nachtegalen zijn ondergebracht.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volière schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Eigenlijk is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volière aan te brengen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Vaalborstlijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

Vaalborstlijsters zijn rustige vogels die goed samen te houden zijn met de meeste andere vogels. Het is een hele aantrekkelijke vogelsoort voor de avicultuur.

De vogel is aanhankelijk, sociaal en kan heel tam worden in de volière. De zang van de man kan erg luidruchtig zijn.

Nerveus in de broedtijd. Als ze zich bijvoorbeeld bespied wanen tijdens het broeden kunnen ze hun eigen eieren soms vernielen.

Het fokken met de Vaalborstlijster.

Vaalborstlijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het meest succesvol is het fokken met vogels die drie jaar oud zijn. Daarnaast kan het beste per koppel in een afzonderlijke volière of vlucht worden gebroed.

Het broedseizoen begint vaak in de maand april.

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, kokosvezes, mos en andere plantendelen.

Van binnen wordt het nest bij voorkeur bekleed met droog blad bijv. bamboebladeren.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een rieten mandje of halfopen nestkast gebouwd mits die op een min of meer verborgen plek is aangebracht.

Het aantal broedronde kan twee rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 2 tot 3 eieren gelegd.

De man en pop broeden beurtelings de eieren uit.. De broedtijd bedraagt zo'n 14 - 15 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 70 – 80 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot. Ze zijn na een week of zes na het uitkomen min of meer zelfstandig.

De jongen komen vlot dor de jeugdruï.

Tijdens de broedperiode en het opgroeien van de jongen moetent extra veel levende voedseldieren worden aangeboden. Vooral witte meelwormen worden graag opgenomen.

Inventarisatie fokverslagen.

Vogellexpresse 2005, no. 4, blz. 185 e.v.

Fokverslag in het archief van COM Nederland

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Vaalborstlijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en vruchtenpaté, aangevuld met diverse soorten vers fruit.

Pellet voer , b.v. F16 van Nutribird, bevat alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt er, mits het droog wordt aangeboden, geen bederf op. Het kan daarom ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden. Ook een combinatie van ijzerarm universeelvoer en beokorrels is mogelijk, maar ijzerarm universeel of ander zachtvoer is eerder aan bederf onderhevig. Buiten het broedseizoen kunnen enkele meelwormen worden gegeven.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van dendrobena's, buffalowormen, pinkies, krekels en meelwormen.

Deze voedseldieren worden bevochtigd met multivitaminen, zonnebloemolie en bestrooid met Gistocal vermengd met Breedmax en Spirulina. Op deze wijze wordt de voedingswaarde van de voedseldieren verhoogd.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteinjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversst en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Vaalborstlijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen onbeperkt worden ingezonden en worden ondergebracht in een kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De geadviseerde ringmaat voor de Vaalborstlijster is 4 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Vaalborstlijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Vaalborstlijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Vaalborstlijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Vaalborstlijsters enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren en de afwezigheid van het juiste voer in de winterperiode zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan.

Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volièere of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebber is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door H. van den Broek, fokker van Vaalborstlijsters.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Peter Clement and Ren Hathway – *Thrushes* - Helm Identification Guides

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2005, deel 10, ISBN 8487334725

F. Haverschmidt, *Notes on the Nesting of Turdus leucomelas in Surinam. The Wilson Bulletin* Vol. 71, No. 2 (Jun., 1959), pp. 175-177 Published by: [Wilson Ornithological Society](#)

Links.

BirdLife International. 2012. *Turdus leucomelas*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22708888A39731625. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.vogelspeciaalclub.nl

www.speciaalclub.nl

Specifieke Houderijrichtlijn Roodborstlijster

2021, versie 1.2
NBvV code F2 17,011.060

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Turdus

Afbeelding

zie NBvV Vogelindex

Soort: **Turdus migratorius migratorius**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 6 ondersoorten.

Land van herkomst:

Bahamas; Bermuda; Canada; Cuba; Guatemala; Mexico; Saint Pierre and Miquelon; United States.

Oorspronkelijk biotoop:

Parken, tuinen en menselijke nederzettingen.
De soort komt min of meer invasief vanuit Amerika naar Europa.

Beschrijving vogel:

De Roodborstlijster is 25 - 28 cm. groot.
Het verschil tussen de geslachten is met behulp van de kleur in de bevedering moeilijk vast te stellen.
Een duidelijke aanwijzing is ook de zang van het mannetje.
De bovensnavel is zwart, de ondersnavel is geel. De oogring is onderbroken wit, de iris oranjebruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is zwart en loopt door tot halverwege de nek. De nek is donkergrijs. De rug, stuit en bovenstaartdekveren zijn grijs.
De keel is wit met een zwarte bestreping. De hals, borst, flanken en buik zijn oranjerood. Het loopbeen en het onderlichaam zijn wit. De onderstaartdekveren zijn wit bont.

De vleugeldekveren zijn grijs. De vleugelpennen zijn grijs, de staartpennen zijn iets donkerder van kleur. De poten zijn donkergrijs met donkere nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

opmerkingen:

De Roodborstlijster wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Roodborstlijster is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Roodborstlijster toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten poorting.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Roodborstijster**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van deze natuurlijke gedragingen van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Roodborstlijster lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels en lijsters bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Roodborstlijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Roodborstlijster.

Roodborstlijsters worden bij voorkeur ondergebracht in een volière of vlucht.

Houden en fokken is mogelijk in een volière van 3x1x2 met daaraan gekoppeld een droog, tocht en vorstvrij nachthok.

In een ruimere volière kunnen Roodborstlijsters ook ondergebracht worden als daarin ook andere vogelsoorten zoals duiven, amadines, serinussoorten, maar ook wel spreeuwen en Japanse nachtegalen zijn ondergebracht.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volière schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Eigenlijk is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volière aan te brengen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Roodborstlijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

Roodborstlijsters zijn rustige vogels die goed samen te houden zijn met de meeste andere vogels. Het is een hele aantrekkelijke vogelsoort voor de avicultuur.

De vogel is aanhankelijk, sociaal en kan heel tam worden in de volière. De zang van de man kan erg luidruchtig zijn.

Nerveus in de broedtijd. Als ze zich bijvoorbeeld bespied wanen tijdens het broeden kunnen ze hun eigen eieren soms vernielen.

Het fokken met de Roodborstlijster.

Roodborstlijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het meest succesvol is het fokken met vogels die drie jaar oud zijn. Daarnaast kan het beste per koppel in een afzonderlijke voliëre of vlucht worden gebroed.

Het broedseizoen begint vaak in de maand april.

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, kokosvezes, mos en andere plantendelen.

Van binnen wordt het nest bij voorkeur bekleed met droog blad bijv. bamboebladeren.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een rieten mandje of halfopen nestkast gebouwd mits die op een min of meer verborgen plek is aangebracht.

Het aantal broedronde kan twee rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 3, in een uitzonderlijk geval 5 eieren gelegd.

De pop broedt zelf de eieren uit. De broedtijd bedraagt zo'n 14 - 15 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 70 – 80 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot. Ze zijn na een week of zes na het uitkomen min of meer zelfstandig.

De jongen komen vlot dor de jeugdruï.

Tijdens de broedperiode en het opgroeien van de jongen moetent extra veel levende voedseldieren worden aangeboden. Vooral regenwormen, rupsen, larven, buffalowormen en witte meelwormen worden graag opgenomen.

Inventarisatie fokverslagen.

Vogelxpress 2004, no.4, blz. 140 e.v., no. 1,
Fokverslag in archief COM Nederland

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Roodborstlijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en vruchtenpaté, aangevuld met diverse soorten vers fruit.

Pellet voer, b.v. F16 van Nutribird, bevat alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt er, mits het droog wordt aangeboden, geen bederf op. Het kan daarom ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden. Ook een combinatie van ijzerarm universeelvoer en beokorrels is mogelijk, maar ijzerarm universeel of ander zachtvoer is eerder aan bederf onderhevig. Buiten het broedseizoen kunnen enkele meelwormen worden gegeven.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van regenwormen, dendrobena's, buffalowormen, pinkies, krekels en meelwormen.

Deze voedseldieren worden bevochtigd met multivitaminen, zonnebloemolie en bestrooid met Gistocal vermengd met Breedmax en Spirulina. Op deze wijze wordt de voedingswaarde van de voedseldieren verhoogd.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteinjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversd en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Roodborstlijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen onbeperkt worden ingezonden en worden ondergebracht in een kistkooi.

Identificatie en registratie.

Roodborstlijsters moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 4 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

Er dient een administratie bijgehouden te worden waaruit blijkt aan wie een dergelijke ring is afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Roodborstlijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Roodborstlijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevordering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Roodborstlijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Roodborstlijsters enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren en de afwezigheid van het juiste voer in de winterperiode zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan.

Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of

vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebber is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door R. Naeff, fokker van Roodborstlijsters

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

John van der Jagt, *Insecteneters in de kijker*, uitg. Speciaalclub Europese Cultuurvogels,

Lou Megens, *'t Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels* 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 11, ISBN 849655306X

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International. 2012. *Turdus migratorius*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22708958A39743623.<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.vogelspeciaalclub.nl

www.speciaalclub.nl

Specifieke houderijrichtlijn Kastanje lijster

2021, versie 1.2

NBvV code F2 17.011.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Turdus

Soort: **Turdus rubrocanus rubrocanus**

Soorten/ondersoorten:

Land van herkomst:

De vogelsoort komt voor in China, India, Afghanistan, Bhutan, Myanmar, Nepal, Pakistan en Thailand.

Oorspronkelijk biotoop:

Conifeer en naaldwouden en de laaglanden van gemengde bossen.

Beschrijving vogel:

De kastanjelijster meet van kop tot staart 28 cm.

Het lichaam is prachtig roodbruin en heeft (de naam geeft het aan) de kleur van een opgepoetste kastanje.

De vleugels en de staart zijn glimmend zwart, de kop lichtgrijs en de snavel geel. Er is een vrij duidelijk verschil tussen mannen en poppen. De man is meestal dieper en intensiever gekleurd. Zijn vleugels en staartveren zijn inktzwart, bij de pop meer donkerbruin.

(tekst Robert Paul Naeff, fokker van deze lijsters)

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kastanjelijster** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de natuurlijke gedragingen⁵ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kastanjelijster lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels en lijsters bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Kastanjelijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

---

⁵ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kastanjelijster.

Kastanjelijsters zijn geen kooivogels en moeten niet in een broedkooi in een verwarmd nachthok worden gehouden.

De Kastanjelijster wordt bij voorkeur gehuisvest in volières met een vloeroppervlak van 12 m² of groter.

Hierbij moet zo'n volièr toch wel een minimale hoogte van 2 m. hebben.

De Kastanjelijster hoort buiten gehouden te worden. Een nachthok is ondanks het Nederlandse klimaat niet nodig.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volièr schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Daarbij is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volièr aan te brengen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kastanjelijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

De Kastanjelijster is een vrij zeldzame soort in de avicultuur.

Het zijn van nature erg rustige vogels. Bij een goede verzorging kunnen ze erg tam worden.

Het fokken met deze vogelsoort is vrij gemakkelijk als men over een goed klikkend koppel beschikt.

Onrust zal vooral ontstaan bij het bij elkaar plaatsen van vogels die elkaar nog niet kennen.

Daarnaast kunnen de vogels buiten het broedseizoen ook ondergebracht worden in grote beplante volières waarin bijvoorbeeld ook spreeuwen, Roodstaartgaailijsters, Bulbuuls, etc. aanwezig zijn.

Het fokken met de Kastanjelijster.

Kastanjelijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het meest succesvol is het fokken met vogels die drie jaar oud zijn. Daarnaast kan het beste per koppel in een afzonderlijke volièr worden gebreed.

Het broedseizoen begint vaak in de periode mei – juni.

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, mos en andere plantendelen.

Vanbinnen wordt het nest bekleed met fijner materiaal.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een mandje gebouwd.

Het aantal broedronden kan wel drie rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 3 tot 4 eieren gelegd.

De man en pop broeden deze om de beurt uit. De broedtijd bedraagt zo'n 12 -13 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 70 – 80 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï wil nog wel eens sterfte optreden door atoxoplasmose.

Er kan preventief gekuurd worden met Baycox.

De uitgevlogen jongen lijken op oudervogels, maar hebben een meer gevlekt verenkleed.

De jeugdruï duurt 6 weken.

Inventarisatie fokverslagen

Vogel-express 2011, no.2, blz. 69

Fokverslagen BEC.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Kastanjelijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en diverse soorten fruit. Pellet voer bevat alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt er, mits het droog wordt aangeboden, geen bederf op. Het kan daarom ook gemakkelijk in voerautomaten worden aangeboden. Zachtvoer kan ook worden gegeven, maar heeft als nadeel dat het sneller bederft dan pelletvoer.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van dendrobena's, buffalowormen, pinkies en meelwormen.

De vogels krijgen geen extra voedingssupplementen. Alleen in de broedtijd als er jonge vogels zijn wordt het levend voer bepoederd met een vitamine/mineralen supplement om de voedingswaarde en het kalkgehalte te verhogen.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteinjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversd en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen met een doorsnede van 30 – 40 cm, en 6 – 7 cm. hoog.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kastanjelijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De geadviseerde ringmaat voor de Kastanjelijster is 4,5 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Kastanjelijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Kastanjelijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt. Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kastanjelijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Kastanjelijsters enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volièrre of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door R.P. Naeff, fokker van Kastanje lijsters en lid van de NBvV.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volièrre- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièrre- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Peter Clement and Ren Hathway – *Thrushes* - Helm Identification Guides

Josep del Hoyo//, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2004, deel 10, ISBN 8487334725

Links.

BirdLife International 2012. *Turdus rubrocanus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Siberische lijster

2021, versie 1.2

NBvV code F2 17.011.030

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Turdidae = lijsters
Geslacht: Zoothera

Soort: **Zoothera sibirica sibirica**

Soorten/ondersoorten:

Een ondersoort, bepaald door het gebied waarin het voorkomt is:
Zoothera s. davisoni.

Land van herkomst:

De vogelsoort komt voor in Rusland, Siberië, China, India, Japan, Korea, Laos, Malysia, Mongolia, Myanmar, Nepal

Oorspronkelijk biotoop:

Conifeer en naaldwouden en de laaglanden van de gemengde bossen in Siberië.

Beschrijving vogel:

De Siberische lijster (*Zoothera sibirica*) is een vrij kleine, slanke lijstersoort, de grootte is ca. 23 cm., waarvan met name het mannetje een apart en fraai verenkleed bezit. De mannen zijn overwegend donker blauwgrijs op kop, rug, flanken en staart en hebben een witte streep op de buik. Op de kop hebben ze boven het oog een opvallende spierwitte wenkbrauwstreep.

De eerstejaars mannen zijn wat minder fraai: ze zijn veel grijzer dan de overjarige mannen en hebben daarbij veel meer bruin en spikkels in hun verenkleed. De poppen zijn egaal bruin op rug en vleugels en hebben een soort geschubde vlekken tekening op de buik en een enigszins gestreepte kop.

Eerstejaars poppen zijn niet of nauwelijks van overjarige poppen te onderscheiden. Beide geslachten hebben een vrij donkere snavel en lichtbruine poten. Ze hebben het formaat van een slanke zanglijster. Opvallend is de kleine smalle kop en de vrij korte staart die in ruststand aan het uiteinde taps toeloopt.

(tekst Robert Paul Naeff, fokker van deze lijsters)

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten
onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie:
Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

opmerkingen:

De Siberische lijster wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Siberische lijster is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Siberische lijster toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Siberische lijster is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bonn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtname van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Siberische lijster**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen ⁶van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Siberische lijsterlang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels en lijsters bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij lijsterachtigen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Siberische lijsters kunnen gevoelig zijn voor atoxoplasmose en parasitaire wormen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Siberische lijster.

Siberische lijsters zijn geen kooivogels en moeten niet in een broedkooi of in een verwarmd nachthok worden gehouden.

De Siberische lijster wordt bij voorkeur gehuisvest in volières met een vloeroppervlak van 12 m² of groter.

Hierbij moet zo'n volièr toch wel een minimale hoogte van 2 m. hebben.

De Siberische lijster hoort buiten gehouden te worden. Een nachthok is ondanks het Nederlandse klimaat niet nodig.

De vogel verdraagt temperaturen tot -20° zonder problemen. Temperaturen boven de 30° worden slecht verdragen. Daarom moet er in de volièr schaduw aanwezig zijn door middel van beplanting en een afdak. Verder is het aan te bevelen ook een dichte achterwand in de volièr aan te brengen, zodat de vogels, als zij dat wensen, uit de wind kunnen zitten.

---

⁶ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Siberische lijster is aanvullend onderstaand van toepassing:

De Siberische lijster is een heel aantrekkelijke vogelsoort omdat hij enkele eigenschappen bezit die hem vrijwel ideaal maken voor het houden in volières.

Deze zijn o.a.: mooie kleuren, aantrekkelijke en bescheiden zang, zeer tam en vertrouwelijk van aard, erg verdraagzaam ten opzichte van andere vogelsoorten, zeer sterk en weinig ziektegevoelig, niet veeleisend qua voeding en, last but not least, de vogel is erg goed bestand tegen het Nederlandse klimaat.

Daarnaast kunnen de vogels buiten het broedseizoen ook ondergebracht worden in grote beplante volières waarin bijvoorbeeld ook spreeuwen, Roodstaartgaailijsters, Buulbuuls, etc. aanwezig zijn.

De Siberische lijster is een zeldzame vogelsoort in de avicultuur, maar wordt opvallen tam in de volière en is mede daardoor vrij gemakkelijk te fokken.

Het fokken met de Siberische lijster.

Siberische lijsters zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint vaak in de maand mei

De vogels maken een typisch lijsternest dat bestaat uit droog gras, mos en andere plantendelen.

Van binnen wordt het nest bekleed met fijner materiaal.

Het nest wordt gebouwd op een hoogte tussen de 1 en 2 meter. Soms een vrij nest, maar wordt ook wel in een mandje gebouwd.

Het aantal broedronden kan wel drie rondes zijn.

Per broedronde worden gemiddeld 3 tot 4 eieren gelegd.

De man en pop broeden deze om de beurt uit. De broedtijd bedraagt zo'n 12 -13 dagen.

Het uitkomstpercentage ligt gemiddeld op 70 – 80 %.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï wil nog wel eens sterfte optreden door atoxoplasmose.

De jeugdruï duurt 6 weken.

De mannen hebben een typisch jeugdkleed dat ze houden tot aan het eerstvolgende voorjaar, poppen zien er qua verenkleed uit als volwassen poppen.

Inventarisatie fokverslagen

Vogelxpress 2011, no. 1, blz. 25 e.v.

Fokverslagen BEC.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Siberische lijster is een insecten- en vruchtenetende vogelsoort.

De vogels kunnen goed gehouden worden op een rantsoenering van lijsterkorrels (pellets) en diverse soorten fruit. Pellet voer bevat alle ingrediënten in de juiste verhoudingen en blijft lang goed. Ook bij vochtig en warm weer treedt geen bederf op. Het kan ook gemakkelijk in

voerautomaten worden aangeboden. Zachtvoer kan ook worden gegeven, maar heeft als nadeel dat het sneller bederft dan pelletvoer.

In het broedseizoen wordt het voedselaanbod uitgebreid met levend voer in de vorm van dendrobena's, buffalowormen, pinkies en meelwormen.

De vogels krijgen geen extra voedingssupplementen. Alleen in de broedtijd als er jonge vogels zijn wordt het levend voer bepoederd met een vitamine/mineralen supplement om de voedingswaarde en het kalkgehalte te verhogen.

Drinkwater moet voldoende beschikbaar zijn in daarvoor bestemde drinkflesjes of drinkfonteintjes.

Water raakt snel vervuild. Dagelijks moet het drinkwater worden verversd en aangeboden in schone drinkflesjes.

Iedere dag krijgen de vogels vers badwater in kunststof badschalen met een doorsnede van 30 – 40 cm, en 6 – 7 cm. hoog.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Siberische lijsters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie

Siberische lijsters moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 4,0 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

Er dient een administratie bijgehouden te worden waaruit blijkt aan wie een dergelijke ring is afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Siberische lijster niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Siberische lijsters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Siberische lijster is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Siberische lijster kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn –ethiek en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld. Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door R.P. Naeff, fokker van Siberische lijsters.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 3 VI etende dsoorten, opgesteld door de keurmeestervereniging Tropische Vogels en Parkieten , uitgave van de NBvV 2015 - 2020,

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

Peter Clement and Ren Hathway – *Thrushes* - Helm Identification Guides

Josep del Hoyo, Andrew Elliot, David Christie – *Handbook of the birds of the world* – Volume 10 – Lynx Edicions

Th.J. van Waas – *Fokervaringen met de Siberische lijster* – Vogelexpressie 23e jaargang no.2 en 3

Links.

BirdLife International 2012. *Zoothera sibirica*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifiek houderijrichtlijn Ganges brilvogel

2021, versie 1.2

NBvV code F2. 17.003.007

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Zosteropidae = brilvogels
Geslacht: Zosterops

Soort: **Zosterops palpebrosus palpebrosus**

Soorten/ondersoorten:

De Zosterops palpebrosus heeft 13 ondersoorten.

De ondersoort wordt bepaald door het gebied waarin de vogels voorkomen.

Land van herkomst:

Deze zustersoort komt alleen voor in India, Sri Lanka, Bangladesh, west Assam, Nepal en Bhutan., Malaysia en de Indonesische eilanden.

Oorspronkelijk biotoop:

Ze komen voor in bossen, struiken, mangroven, tuinen en plantages.

De Ganges brilvogeltjes komen voor tot een hoogte van 2300 m.

Beschrijving van de Ganges brilvogel

De Ganges brilvogel heeft als synoniem: Indische brilvogel.

De Ganges brilvogel 11 cm. groot.

Er is tussen de man en de pop nauwelijks enig kleurverschil waar te nemen.

De kop, nek en rug is helder groen.

Het oog heeft een witte oogrand welke met een zwarte karteltekening omzoomd is.

De keel is geel.

De hals en de buik zijn lichtgrijs.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Ganges brilvogel**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁷ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Ganges brilvogeltje lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

---

^{7 7} Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

De Ganges brilvogel is in het bijzonder gevoelig voor schimmelinfecties van de luchtwegen. Voor het verkrijgen van de juiste (diagnose) medicatie moet tijdig de specialistische hulp ingeroepen worden van een dierenarts die ervaring heeft met vogels. Deze zal in dit geval Fungitraxx voorschrijven.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Ganges brilvogel.

Deze Aziatische brilvogel wordt ondergebracht in een kooi welke geplaatst is in een verwarmde ruimte. In de kooien verblijven uitsluitend brilvogeltjes.

De kooi waarin één koppel in wordt ondergebracht heeft een minimaal vloeroppervlak van 60 x 60cm,

met een hoogte van 80 cm nodig aangezien het zeer beweeglijke vogeltjes zijn.

Ganges brilvogels kunnen buiten het broedseizoen ook wel in een volièr worden ondergebracht.

De vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden. Een tocht- en vorstvrij nachthok gekoppeld aan de volièr biedt hiervoor een goede oplossing. Eigenlijk kunnen de vogels niet goed tegen het Nederlandse klimaat in de volièr

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd. De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen

Ganges brilvogels hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 13 uur voldoende.

Licht is belangrijk en noodzakelijk bij vogels die geen daglicht krijgen. Daarom moeten binnenvolijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van hoogfrequent verlichtingsarmaturen. Dit geeft een trillingsvrij licht. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden. UV licht is de bron van vitamine D, nodig voor de calciumopname (sterke botten), sterk immuunsysteem, gezonde hart/bloedvaten en – zoals ook bewezen bij mensen – een goed humeur.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren zijn beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Ganges brilvogel is aanvullend onderstaand van toepassing:

Door gespecialiseerde vogelliefhebbers die deze insecten- en vruchtenetende vogelsoort houden kunnen ze met andere kleine vogelsoorten in de zelfde ruimte ondergebracht worden als waarin de Ganges brilvogeltjes zich bevinden.

Tijdens het broedseizoen is de man agressief naar andere mannen toe en soms ook naar de pop. De man is hierop vaak wel voorbereid en zal het popje alleen benaderen met voedsel in z'n bek.

In het broedseizoen zullen als er meer mannetjes in de volière of kooien zitten deze zich afzonderen of achter elkaar aanjagen, wat veel onrust in die ruimte geeft. Een teken dat ze te weinig ruimte hebben.

Het fokken met de Ganges brilvogel.

De vogels zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint na de zomer, in de maand augustus.

De vogels broeden in de buitenvolière en maken zelf een nest waarbij het aan te bevelen is dat dit nest wordt ondersteund met een touwnestje.

Het aantal broedronden wordt eigenlijk bepaald door de weersomstandigheden.

Uitgangspunt is wel dat niet meer dan twee broedronden mogelijk worden gemaakt.

De temperatuur moet tijdens het broedseizoen niet dalen tot onder de 10° C.

Als de vogels in kooien worden gehouden wordt vaak een open nestkastje gebruikt.

Per broedronde legt de pop 2 soms 3 eieren, die ze zelf uitbroed.

De broedtijd bedraagt zo'n 12 dagen.

Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 75% of hoger.

De ouders brengen zelf hun jongen groot bij voldoende levend voer (fruitvliegen).

Zij gaan daar mee door tot de jongen zo'n drie weken oud zijn.

In de periode tot de jeugdruï is geen aantoonbare opvallende sterftcijfer aanwezig.

De jongen laten tot aan de jeugdruï nog geen soortkenmerken zien.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juli 1955, blz. 181 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, aug. 1988, blz. 350 / dec. blz. 555

Vogelxpresse, 2003, no.4, blz. 37 e.v.

Vogelxpresse, 2007, no. 6, blz. 248 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Ganges brilvogel is een insecten- en vruchteneter. Vooral insecten hebben de voorkeur.

Als insecten worden verstrekt: wasmotten, wasmotlarven en de poppen daarvan, meelwormen, buffalo's, darrenbroed, pinky's, fruitvliegen. Alle hoeken en gaatjes worden nagezocht op kleine insecten (rupsjes, spinnetjes). Een tak of groen uit de tuin zal dankbaar aanvaard worden.

De voeding bestaat uit universeelvoer vermengd met insectpaté in een verhouding van 2:1.

Daarbij wordt ook eigen eivoer gegeven. Deze voeding wordt aangevuld met vlierbessen, fruit (appel), banaan, (kiwi)papje met honing, wortel, stuifmeel, nectar en insectenstrooivoer.

Waar mogelijk wordt fabrieksmatige voer aangeboden, de rest wordt zelf gemengd.

De reden van het toedienen van deze voedings supplementen is:

Honing en stuifmeel zijn een alles omvattend natuurlijk voedingsmiddel;

Nectar wordt ook gegeven vanwege de vele voedingsstoffen;

Insectenstrooivoer vanwege de kalk;

Wortel vanwege de kleurstoffen;

Eivoer om het eivoer compleet te maken;

Vlierbessen om de weerstand te verhogen tegen virussen.

Ook wordt grit en kiezel afzonderlijk beschikbaar gesteld.

De vogels kunnen beschikken over drinkwater, al is de wateropname van een insecten- en vruchteneter lager dan die van een zaadeter. De vogels halen veel water uit het aangeboden fruit en levend voer.

De vogels krijgen dagelijks schoon badwater dat in de volière in open schalen wordt aangeboden.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Ganges brilvogeltjes die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Gedurende drie jaar worden de vogels beschouwd als Eigen kweek. Ze worden tijdens de duur van de tentoonstelling ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

Voor de Ganges brilvogel wordt een ringmaat geadviseerd van 2.3 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Ganges brilvogel niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Ganges brilvogeltjes als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van zes weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de beveding geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Ganges brilvogel is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Ganges brilvogeltjes enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of

vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Frits Los, fokker met deze *Zosterops* vogelsoort.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

J. del Hoyo, A. Elliott, D. Christie. *Family Zosteropidae (White-Eyes)* page 402 – page 486.

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2008, deel 13, ISBN 9788496553453

Links.

BirdLife International 2012. *Zosterops palpebrosus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Kikuyu Brilvogel

2021, versie 1.2

NBvV code F2. 17.003.010

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Zosteropidae = brilvogels
Geslacht: Zosterops

Soort: **Zosterops poliogastrus kikuyensis**

Soorten/ondersoorten:

De *Zosterops poliogastrus kikuyensis* is een zustersoort van de *Zosterops poliogastrus poliogastrus*.

Land van herkomst:

Deze zustersoort komt alleen voor in Kenya.

Oorspronkelijk biotoop:

De Kikuyu brilvogel komt voor in de hooglanden van Kenya en dan vooral in vochtige bossen aan de voet van de bergen.

Beschrijving van de Kikuyu Brilvogel

Het geslacht *Zosterops* wordt gevormd door uitheemse vogelsoorten die we aangeven als brilvogels. Verschillende soorten zijn endemisch en komen op de IUCN rode lijst voor. Daarnaast zijn er soorten die vrij zeldzaam zijn maar ook soorten die algemeen voorkomen en soms gedood worden vanwege de fruitschade die ze aanrichten. Ook worden ze soms als insectenbestrijders gebruikt.

Brilvogeltjes zijn insecten en vruchtenetende vogels. Het zijn makkelijke eters die vrij tam worden en erg sociaal leven: voor en na het broedseizoen wordt er dagelijks "vergaderd" en als een vogel waarschuwt zitten ze als verstijfd. Ze zoeken elkaar altijd op.

Deze kleine Afrikaanse brilvogelsoort (10 cm, weegt 10 gr.) is een olijfgroen vogeltje met een gele keel en een zwartpuntige snavel. Opvallend is z'n witte oogring die veel breder is dan bijvoorbeeld bij Indische brilvogels. Een ondersoort van de Indische brilvogel lijkt hetzelfde maar heeft een iets slanker postuur.

De gele kleur van de keel loopt door tot in het voorhoofd.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;

- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kikuyu Brilvogel**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁸ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kikuyu Brilvogeltje lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

---

⁸ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Veel voorkomen ziekten bij zangvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:
Virale aandoeningen
Bacteriële en mycotische aandoeningen
Parasitaire aandoeningen
Metabole en erfelijke aandoeningen
Traumatische aandoeningen

De Kikuyu Brilvogel is in het bijzonder gevoelig voor schimmelinfecties van de luchtwegen. Voor het verkrijgen van de juiste (diagnose) medicatie moet tijdig de specialistische hulp ingeroepen worden van een dierenarts die ervaring heeft met vogels. Deze zal in dit geval Fungitraxx voorschrijven.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kikuyu Brilvogel.

Deze Afrikaanse Brilvogel wordt 's zomers ondergebracht in een buitenvoliëre. In de herfst en winterperiode verblijven de vogels in een kooi welke geplaatst is in een verwarmde ruimte. In de voliëre en in de kooien verblijven uitsluitend brilvogeltjes. De kooi waarin één koppel in wordt ondergebracht heeft een minimaal vloeroppervlak van 60 x 60cm, met een hoogte van 80 cm nodig aangezien het zeer beweeglijke vogeltjes zijn.

Daar de vogels bij voorkeur in een buitenvoliëre worden gehouden en ook buiten in de voliëre broeden, zijn de algemene huisvestingseisen voor buitenvoliëres van toepassing. Andere brilvogelsoorten (Indische, Chinese, roodflank brilvogel) zijn minder geschikt voor de buiten voliëre vanwege de weersomstandigheden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren zijn beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kikuyu Brilvogel is aanvullend onderstaand van toepassing:
Door gespecialiseerde vogelliefhebbers die deze insecten- en vruchtenetende vogelsoort houden kunnen ze met andere kleine vogelsoorten in de zelfde ruimte ondergebracht worden als waarin de Kikuyu Brilvogeltjes zich bevinden. Agressief zijn ze niet.

Het fokken met de Kikuyu Brilvogel.

De vogels zijn in het tweede jaar broedrijp.
Het broedseizoen begint na de zomer, in de maand augustus.
De vogels broeden in de buitenvoliëre en maken zelf een nest waarbij het aan te bevelen is dat dit nest wordt ondersteund met een touwnestje.
Het aantal broedronde wordt eigenlijk bepaald door de weersomstandigheden.
De temperatuur moet tijdens het broedseizoen niet dalen tot onder de 10° C.
Per broedronde legt de pop 2 soms 3 eieren, die ze zelf uitbroed.
De broedtijd bedraagt zo'n 12 dagen.
Het uitkomstpercentage is hoog en ligt op zo'n 75% of hoger.
De ouders brengen zelf hun jongen groot bij voldoende levend voer (fruitvliegen).
In de periode tot de jeugdruis is geen aantoonbare opvallende sterftcijfer aanwezig.

De jongen laten tot aan de jeugdruï nog geen soortkenmerken zien.

Inventarisatie fokverslagen.

Vogelexpresse, orgaan van de Speciaalclub van Insecten en Vruchtenetende vogels, 2008, no.2, blz. 73 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Kikuyu Brilvogel is een insecten- en vruchteneter.

Als insecten worden verstrekt: wasmotten, wasmotlarven en de poppen daarvan, meelwormen, buffalo's, darrenbroed.

De voeding bestaat uit universeelvoer vermengd met insectpaté in een verhouding van 2:1. Daarbij wordt ook eivoer gegeven. Deze voeding wordt aangevuld met vlierbessen, fruit (appel), banaan, (kiwi)papje met honing, wortel, stuifmeel, nectar en insectenstrooivoer. Waar mogelijk wordt fabrieksmatige voer aangeboden, de rest wordt zelf gemengd.

De reden van het toedienen van deze voedingssupplementen is:

Honing en stuifmeel zijn een alles omvattend natuurlijk voedingsmiddel;

Nectar wordt ook gegeven vanwege de vele voedingsstoffen;

Insectenstrooivoer vanwege de kalk;

Wortel vanwege de kleurstoffen;

Eivoer om het eivoer compleet te maken;

Vlierbessen om de weerstand te verhogen.

Ook wordt grit en kiezel afzonderlijk beschikbaar gesteld.

De vogels kunnen beschikken over drinkwater, al is de wateropname van een insecten- en vruchteneter lager dan die van een zaadeter. De vogels halen veel water uit het aangeboden fruit en levend voer.

De vogels krijgen dagelijks schoon badwater dat in de volière in open schalen wordt aangeboden.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kikuyu Brilvogeltjes die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Gedurende twee jaar worden de vogels beschouwd als Eigen kweek. Ze worden tijdens de duur van de tentoonstelling ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie.

Het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer. Voor de Kikuyu brilvogel wordt een ringmaat geadviseerd van 2.3 mm.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Kikuyu Brilvogel niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Kikuyu Brilvogeltjes als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van zes weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de beveding geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kikuyu Brilvogel is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Kikuyu Brilvogeltjes enige kans van overleving hebben.

De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volièrre of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door Frits Los, fokker met deze Zosterops vogelsoort.

Literatuur .

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volièrre- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièrre- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2008, deel 13, ISBN 9788496553453.

Links.

BirdLife International 2012. *Zosterops poliogastrus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Kleine bonte specht

2021, versie 1.2

NBvW code F2. 17.022.010

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Piciformes = spechtvogels
Familie: Picidae = spechten
Geslacht: Dryobates

Soort: **Dryobates minor minor**

Soorten/ondersoorten:

Van deze soort zijn 11 ondersoorten

Land van herkomst:

Albania; Algeria; Andorra; Armenia (Armenia); Austria; Azerbaijan; Belarus; Belgium; Bosnia and Herzegovina; Bulgaria; China; Croatia; Czech Republic; Denmark; Estonia; Finland; France; Georgia; Germany; Greece; Hungary; Iran, Islamic Republic of; Iraq; Italy; Japan; Kazakhstan; Korea, Democratic People's Republic of; Latvia; Liechtenstein; Lithuania; Luxembourg; Macedonia, the former Yugoslav Republic of; Moldova; Monaco; Mongolia; Montenegro; Netherlands; Norway; Poland; Portugal; Romania; Russian Federation; San Marino; Serbia (Serbia); Slovakia; Slovenia; Spain; Sweden; Switzerland; Tunisia; Turkey; Ukraine; United Kingdom.

Oorspronkelijk biotoop:

In open loofbossen, oude boomgaarden, parken en tuinen.

Beschrijving vogel:

De vogel heeft een grootte van ca. 14 – 16,5 cm. en is daarmee de kleinste specht.

Er is kleurverschil tussen de man en de pop.

De man:

De snavel is lang, spits en zwart. Rondom het oog bevindt zich een grijze naakte huid. De iris is oranje, de pupil zwart. het voorhoofd is wat bruinachtig, maar gaat over in een rode kruinbevedering. De nek is zwart en gaat over in een zwarte rug en stuit.

Boven het oog loopt een witte wenkbrauwstreep die doorloopt tot op de wangstreek. Om de wangstreek loopt een zwart veerveld. De oorstreek is wit en loopt door tot op de schouders. De keel is licht roze. De hals, borst, flanken, buik en onderlichaam is wit met een zwarte lengte bestreping.

De kleine vleugeldekveren zijn zwart. De middelste en grote dekveren zijn zwart met een witte omzoming, die in banen over de rug loopt. De vleugelpennen zijn zwart met witte stukjes die in vier banen over de rug lopen.

De staartpennen zijn lang en zwart aan de bovenzijde. Aan de onderzijde zijn de staartpennen wit met een zwarte omzoming.

De pootkleur is donker, twee tenen naar voren en twee tenen naar achter. De nagels zijn zwart.

De pop:

De snavel is loodkleurig. Het voorhoofd is wit, de kruinbevedering is zwart en loopt door tot op de rug. De bevedering rond de oorstreek is breder wit dan bij de man.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

opmerkingen:

De Kleine bonte specht wordt gerekend tot de Europese vruchten en insectenetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kleine bonte specht is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kleine bonte specht toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Deze vogelsoort is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtname van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kleine bonte specht**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van voliëre- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grauwe vliegenvanger lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij spechtvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij spechtvogels kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kleine bonte specht.

De Kleine bonte specht moet ondergebracht worden in een ruime goed beplante voliëre. De voliëre moet zo ingericht zijn dat de vogels kunnen beschikken over vermolmde boomstammen. Zij kunnen geen broedhol uithakken in vers levend hout.

Het verdient aanbeveling de vogels naast het verblijf in voliëre de mogelijkheid te bieden dat ze uit de wind en tochtvrij kunnen zitten.

Een gedeeltelijke overdekte voliëre kan een oplossing zijn. Een tocht- en vorstvrij nachthok is een goede oplossing.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

---

^{9 9} Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en voliërevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Voor de Kleine bonte specht is aanvullend onderstaand van toepassing:
Als de volièrre of vlucht maar groot genoeg is kunnen Kleine bonte spechten met andere vogels samen gehouden worden.
Het is een rustige vogel en niet agressief naar andere vogels toe.

Het fokken met de Kleine bonte specht.

Kleine bonte spechten zijn in hun tweede levensjaar broedrijp.
Het broedseizoen begint ongeveer eind april, begin mei.
De vogels zijn holenbroeders en hakken een nest uit in een vermolmde boomstam.
In het broedblok kan een plaatje gelegd worden met een komvormige uitholling. Als nestmateriaal wordt een laagje houtkrullen van 5 cm. dikte gebruikt.
Gedurende de opfoktijd van de jongen kan dit een aantal keren worden verschoond.

Per broedseizoen wordt niet vaker dan eenmaal de gelegenheid gegeven een broedcyclus mee te maken.

Per broedronde worden vijf tot zes eieren gelegd. De pop en de man broeden zelf deze eieren uit. Tijdens het broeden wordt de pop door de man gevoerd.
De broedtijd is 14 dagen. Het uitkomstpercentage ligt op zo'n 80%.
In de periode naar de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Fokverslag in archief COM Nederland.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Kleine bonte specht is in hoofdzaak een insecteneter.
Als belangrijkste bestanddelen bestaat het voedsel dan ook uit universeelvoer, insectenpaté, levende meelwormen, buffalowormen, krekels, pinky's en overige insecten.
Aanvullend kan onkruidzaad worden verstrekt.

Insecteneters krijgen geen voedingssupplementen in de vorm van vitamines en eiwitten omdat ze dit al voldoende uit de insecten halen.

Grit, kalk en maagkiesel zijn standaard nodig voor de bevordering van de spijsvertering en de opbouw van calcium.

De vogels krijgen naast vers drinkwater ook schoon badwater. Dit wordt in volièrres verstrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Algemeen geldt dat vogels die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling vroegtijdig gewend moeten raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.
De Kleine bonte specht kan gedurende vijf jaar als Eigen Kweek ingezonden worden in een grote klapkooi

Identificatie en registratie.

Kleine bonte spechten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

Er dient een administratie bijgehouden te worden waaruit blijkt aan wie een dergelijke ring is afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Kleine bonte specht niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Kleine bonte spechten als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kleine bonte specht is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kleine bonte specht een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door T en A Bouten, fokkers van Kleine bonte spechten.

Literatuur

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2002, deel 7, ISBN 8487334377

BirdLife International. 2015. Europese rode lijst met vogels. Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg.

International Illustrated Checklist of the Birds of the World. Deel 1: Niet-passerines. Lynx Edicions BirdLife International, Barcelona, Spanje en Cambridge, Verenigd Koninkrijk.

Hagemeijer, EJM en Blair, MJ 1997. *De EBCC-atlas van Europese broedvogels: hun verspreiding en overvloed*. T. en AD Poyser, Londen.

IUCN. 2018. De IUCN Rode lijst van bedreigde soorten. Versie 2018-2. Beschikbaar op: www.iucnredlist.org. (Toegang: 15 november 2018).

Tracewski, L., Butchart, SHM, Di Marco, M., Ficetola, GF, Rondinini, C., Symes, A., Wheatley, H., Beresford, AE en Buchanan, GM 2016. Op weg naar kwantificering van de impact van de 21ste -de eeuw ontbossing op het uitstervingsrisico van terrestrische gewervelde dieren. *Conservation Biology*.

Winkler, H. en Christie, DA 2002. Kleine bonte specht (*Dryobates minor*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, DA en de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.

Links

BirdLife International. 2015. *Dryobates minor*. The IUCN Red List of Threatened Species 2015: e.T22681076A85020695.<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

www.bec-info.com

Specifieke houderijrichtlijn Witwangbergtoekan

2021, versie 1.2

NBvV code F2. 17.030.020

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Piciformes = spechtvogels
Familie: Ramphastidae = toekans
Geslacht: Andigena

Soort: **Andigena nigrirostris nigrirostris**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn twee ondersoorten
Andigena n. occidentalis
Andigena n. spilorhynchus

Land van herkomst:

Colombia; Ecuador; Venezuela, Bolivarian Republic of

Oorspronkelijk biotoop:

Vooraf in vochtige hooggelegen bossen.

Beschrijving vogel:

De Witwangbergtoekan heeft een grootte van 51 cm.

Het verschil tussen man en pop is moeilijk herkenbaar. Het verdient aanbeveling daartoe een endoscopisch of DNA onderzoek via de veren te laten uitvoeren.

De snavel is lang, de buitenkant is erg dun en de binnenkant bestaat uit een netwerk van beenweefsel. De bovensnavel is aan de snavelbasis violetachtig. Deze kleur loopt boven op de snavel door tot halverwege, de bovensnavel is hoger dan de ondersnavel. De snijvlakken van de bovensnavel zijn gekarteld.

De ondersnavel is zwart. De iris en pupil zijn zwart. De wenkbrauwstreep is geel en loopt achter het oog breed uit tot op de oorstreek. De oogteugel is lichtblauw. De wangstreek is wit.

De kopbevedering is zwart en loopt via de nek door tot tegen de rug. De rug en stuit zijn donkerbruin. De bovenstaartdekveren zijn lichtgeel.

De keel en hals zijn wit. De borst, flanken, bek en onderlichaam zijn blauw. De onderstaartdekveren zijn diep rood.

De vleugeldekenveren zijn kastanjebruin. De vleugel- en staartpennen zijn zwart met een lichte metaalglans. De uiteinden van de staartpennen zijn licht oranje.

De poten zijn grijs met donkere nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

opmerkingen:

De *Ramphastos toco* staat op de CITES appendix II en op de Europese soortenlijst, bijlage B.

In de versie 1.2 van 2020 is de rubriek Aankoop en Verkoop aangepast aan de nieuwste CITES richtsnoer.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC. ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtname van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de *Witwangbergtoekan*

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van deze normale gedragingen¹⁰ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt.

Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Witwangbergtoekan lang (ca. 15 jaar) in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij spechtvogels bekend zijn.

Veel voorkomende ziekten bij spechtvogels zijn::

- Virale aandoeningen;
- Bacteriële en mycotische aandoeningen;
- Parasitaire aandoeningen;
- Voedingsgerelateerde stoornissen;
- Vederafwijkingen;
- Intoxicaties;
- Reproductiestoornissen;

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Witwangbergtoekan.

Toekans worden bij voorkeur ondergebracht in een voor een groot gedeelte overdekte volière met daaraan gekoppeld een vooral vorst en tochtvrij nachthok.

De hoogte van de volière moet minimaal twee meter zijn.

Bij voorkeur wordt één koppel in de volière gehouden. Wil een koppel in de gelegenheid gesteld worden om natuurlijke gedragingen te ontwikkelen dan moet de volière toch wel tenminste 1,70 cm breed en zo lang mogelijk zijn. Tijdelijk kunnen daarin ook vliegvlugge jongen bijgeplaatst worden.

Voorkomen moet worden dat de temperatuur in de volière of nachthok daalt onder de 5° C. Het is dan ook wenselijk dat het nachthok verwarmd kan worden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

---

¹⁰ ¹⁰ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV

Documentnummer 2020 DE&W 04

Voor de Witwangbergtoekan is aanvullend onderstaand van toepassing:

De Witwangbergtoekan is een vogelsoort die weinig in de avicultuur voorkomt en daarom alleen geschikt is om gehouden te worden door ervaren fokkers.

Het fokken met de Witwangbergtoekan.

De Witwangbergtoekans zijn in het 4^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in april. De vogels doen 1, soms twee broedronde per seizoen.

Toekans zijn holtebroeders en dienen als nestkast te beschikken over een broedblok van 60 x 60 x 100 cm, met een invlieggat van 15 cm. Dit broedblok kan gemaakt zijn van 18 mm multiplex. Door deze dikte ontstaat een isolerende laag.

De vogels maken niet zelf een nest. Onder in het broedblok kan een plaatje gelegd worden met een komvormige uitholling. Als nestmateriaal wordt een laagje houtkrullen van 5 cm. dikte gebruikt.

Gedurende de opfoktijd van de jongen kan dit een aantal keren worden verschoond

Er worden drie tot vier eieren gelegd die door de pop en de man zelf worden uitgebroed.

De broedtijd is gemiddeld 19 dagen. Het uitkomstpercentage is 80%

De jongen worden door de ouders zelf gevoerd. In deze periode worden ook insecten, levende visjes, krekels en eendaags muizen gegeven.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Fokverslag in het archief van COM Nederland.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Witwangbergtoekans zijn vruchteneters en in mindere mate ook insecteneters.

Ze krijgen elke dag, gesneden in dobbelsteentjes, zachte vruchten zoals appel, peer, druiven, suikermeloen, banaan, rozijnen, bessen en kersen.

Deze mix wordt bestrooid met ijzerarm vruchtenpaté. 1x per week wordt een beetje tofou en een paar meelwormen en moriowormen verstrekt.

In hun oorspronkelijk habitat eten ze ook wel kleine eieren van andere vogels en soms ook kleine reptielen.

Naast grit, kalk, en kiezel wordt avi terra = bodemmineralen toegevoegd aan het voedsel aanbod.

Vitamine A wordt in poedervorm verstrekt ten behoeve van het verhogen van de weerstand.

Witwangbergtoekans hebben een lagere vochtopname dan zangvogels. Toch moet ook aan deze vogelsoorten vers drinkwater aangeboden worden. Bij toevoeging van vitamines aan het drinkwater moet de hoeveelheid drinkwater verdubbeld worden.

De vogels hebben continu de beschikking over badwater. Dit wordt in open schalen in de volière gezet.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Reuzen toekans die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen drie jaar als Eigen kweek worden tentoongesteld in volièrës..

Identificatie en registratie.

Alle vogelsoorten die voorkomen op de Europese soortenlijst, bijlage B, moeten om gehouden te mogen voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring.

Ook het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volièrës wordt geboren tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De voorgeschreven ringdiameter is niet duidelijk beschreven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat geplaatst is op de bijlage B van de Europese soortenlijst moet kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Witwangbergtoekan niet verplicht.

Aankoop en Verkoop.

De aanschaf van Witwangbergtoekans als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Omdat de Witwangbergtoekan geplaatst is op de Europese soortenlijst, bijlage B, moet de verkoper voor iedere verkochte vogel een overdrachtverklaring opstellen en een exemplaar daarvan beschikbaar stellen aan de koper.

Daarnaast verdient het aanbeveling ook een kopie van deze houderijrichtlijn aan de koper beschikbaar te stellen.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Witwangbergtoekan is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. In de literatuur wordt aangegeven dat deze vogelsoort stevig kan bijten en daardoor gevaarlijk zou kunnen zijn. Voorwaarde is dan dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Witwangbergtoekans enige kans van overleving hebben. De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan.

Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn,-ethiek en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door J. van Osch fokker van Witwangbergtoekans .

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013.

Josep del Hoyo, Andrew Elcott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2002, deel 7, ISBN 8487334377

Links.

BirdLife International. 2012. *Andigena nigristrois*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22682066A40576305.<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Reuzen toekan

2021, versie 1.2

NBvW code F2. 17.030.013

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Piciformes = spechtvogels
Familie: Ramphastidae = toekans
Geslacht: Ramphastos

Soort: **Ramphastos toco toco**

Soorten/ondersoorten:

Er is een ondersoort:
Ramphastos t. albogularis

Land van herkomst:

Argentina; Bolivia, Plurinational States of; Brazil; French Guiana; Guyana; Paraguay; Peru; Suriname.

Oorspronkelijk biotoop:

Vooraf op hellingen in vochtige kustwouden,
Lage berggebieden en langs waterstromen in valleien.

Beschrijving vogel:

De Reuzen toekan heeft als synoniem: Toko toekan.

De Reuzen toekan heeft een grootte van 55 – 65 cm.

Het verschil tussen man en pop is moeilijk herkenbaar. Het verdient aanbeveling daartoe een endoscopisch of DNA onderzoek via de veren te laten uitvoeren.

De snavel is 23 cm. lang, de buitenkant is erg dun en de binnenkant bestaat uit een netwerk van beenweefsel. De bovensnavel is aan de snavelbasis zwart. Dit gaat over in goudgeel. De punt is weer zwart. Boven op de snavel loopt een diep rode streep. De bovensnavel is hoger dan de ondersnavel. De snijvlakken van de bovensnavel zijn naar de punt toe gekarteld

De ondersnavel is aan de snavelbasis breder zwart, dit gaat tot aan de punt over in goudgeel.

Om het oog bevindt zich een goudgele naakte huid. Om het oog loopt een brede naakte blauwe oogring. De iris en pupil zijn zwart.

De kopbevedering is zwart en loopt door tot in de rug. De wang- en oorstreek zijn wit en buigen als wit veerveld om naar de hals en keel. De rug en stuit zijn zwart. De bovenstaart dekveren zijn wit.

De keel en hals zijn wit. De borst, flanken, buik en onderlichaam zijn zwart. De onderstaart dekveren zijn diep rood.

De vleugeldekenveren en vleugelpennen zijn zwart. De staart is breed, kort en zwart.

De pootkleur is blauwgrijs met donkere nagels. De toekan heeft twee tenen naar voren en twee tenen naar achter.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.

opmerkingen:

De *Ramphastos toco* staat op de CITES appendix II en op de Europese soortenlijst, bijlage B.

In versie 1.2 van 2020 is de rubriek Aankoop en Verkoop aangepast aan de nieuwste CITES verordeningen.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern LC. ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Reuzen toekan**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de

---

¹¹ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt.

Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Reuzen toekan lang (ca. 15 jaar) in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij spechtvogels bekend zijn.

Veel voorkomende ziekten bij spechtvogels zijn::

- Virale aandoeningen;
- Bacteriële en mycotische aandoeningen;
- Parasitaire aandoeningen;
- Voedingsgerelateerde stoornissen;
- Vederafwijkingen;
- Intoxicaties;
- Reproductiestoornissen;

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Reuzen toekan.

Reuzen toekans worden bij voorkeur ondergebracht in een voor een groot gedeelte overdekte voliëre met daaraan gekoppeld een vorst en tochtvrij nachthok.

De hoogte van de voliëre moet minimaal twee meter zijn.

Bij voorkeur wordt één koppel in de voliëre gehouden . Wil een koppel in de gelegenheid gesteld worden om natuurlijke gedragingen te ontwikkelen dan moet de voliëre toch wel tenminste 1,70 m breed en zo lang mogelijk zijn. Tijdelijk kunnen daarin ook vliegvlugge jongen bijgeplaatst worden.

Voorkomen moet worden dat de temperatuur in de voliëre of nachthok daalt onder de 5° C. Het is dan ook wenselijk dat het nachthok verwarmd kan worden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Reuzen toekan is aanvullend onderstaand van toepassing:

De Reuzen toekan is een vogelsoort die weinig in de avicultuur voorkomt en daarom alleen geschikt is om gehouden te worden door ervaren fokkers.

Het fokken met de Reuzen toekan.

De Reuzen toekans zijn in het 4^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in april. De vogels doen 1, soms twee broedronde per seizoen.

Reuzen toekans zijn holtebroeders en dienen als nestkast te beschikken over een broedblok van 60 x 60 x 100 cm, met een invlieggat van 15 cm. Dit broedblok kan gemaakt zijn van

18 mm multiplex. Door deze dikte ontstaat een isolerende laag.

De vogels maken niet zelf een nest. Onder in het broedblok kan een plaatje gelegd worden met een komvormige uitholling. Als nestmateriaal wordt een laagje houtkrullen van 5 cm. dikte gebruikt.

Gedurende de opfoktijd van de jongen kan dit een aantal keren worden verschoond

Er worden drie tot vier eieren gelegd die door de pop en de man zelf worden uitgebroed.

De broedtijd is gemiddeld 19 dagen. Het uitkomstpercentage is 80%

De jongen worden door de ouders zelf gevoerd. In deze periode worden ook insecten, levende visjes, krekels en eendaags muizen gegeven.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, nov. 1983, blz. 462

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, jan. 1992, blz. 33

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, okt. 2006, blz. 326

Vogellexpre 2008, no.1. blz. 23 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt.

Voeding, drinken en badwater.

De Reuzen toekans zijn vruchteneters en in mindere mate ook insecteneters.

Ze krijgen elke dag, gesneden in dobbelsteentjes, zachte vruchten zoals appel, peer, druiven, suikermeloen, banaan, rozijnen, bessen en kersen.

Deze mix wordt bestrooid met ijzerarm vruchtenpaté. 1x per week wordt een beetje tofou en een paar meelwormen en moriowormen verstrekt.

In hun oorspronkelijk habitat eten ze ook wel kleine eieren van andere vogels en soms ook kleine reptielen.

Naast grit, kalk, en kiezel wordt avi terra = bodemmineralen toegevoegd aan het voedsel aanbod.

Vitamine A wordt in poedervorm verstrekt ten behoeve van het verhogen van de weerstand.

Reuzen toekans hebben een lagere vochtopname dan zangvogels. Toch moet ook aan deze vogelsoorten vers drinkwater aangeboden worden. Bij toevoeging van vitamines aan het drinkwater moet de hoeveelheid drinkwater verdubbeld worden.

De vogels hebben continu de beschikking over badwater. Dit wordt in open schalen in de volière gezet.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Reuzen toekans die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels worden tentoongesteld in volières..

Identificatie en registratie.

Alle vogelsoorten die voorkomen op de Europese soortenlijst, bijlage B, moeten om gehouden te mogen voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring.

Ook het beleid van de NBvV is er op gericht dat iedere vogel die bij haar leden in kooien, vluchten of volières worden gehouden tijdig voorzien wordt van een naadloos gesloten pootring. Deze ringen worden door de bond in eigen beheer vervaardigd. In de ring zijn gegevens gegraveerd die verwijzen naar het geboortjaar, het kweeknummer van de eerste eigenaar, de aanduiding van de bond en een volgnummer.

De voorgeschreven ringdiameter is niet duidelijk beschreven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat geplaatst is op de bijlage B van de Europese soortenlijst moet kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Reuzen toekan niet verplicht.

Aankoop en Verkoop.

De aanschaf van Reuzen toekans als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Omdat de Reuzen toekan geplaatst is op de Europese soortenlijst, bijlage B, moet de verkoper voor iedere verkochte vogel een overdrachtverklaring opstellen en een exemplaar daarvan beschikbaar stellen aan de koper.

Daarnaast verdient het aanbeveling ook een kopie van deze houderijrichtlijn aan de koper beschikbaar te stellen

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Reuzen toekan is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. In de literatuur wordt aangegeven dat deze vogelsoort stevig kan bijten en daardoor gevaarlijk zou kunnen zijn. Voorwaarde is dan dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het twijfelachtig of Reuzen toekans enige kans van overleving hebben. De aanwezigheid van predatoren zal de ontwikkeling tot een invasieve soort tegen gaan.

Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volièere of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn en Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door J. van Osch fokker van Reuzen toekans.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2002, deel 7, ISBN 8487334377

Links.

BirdLife International. 2012. *Ramphastos toco*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22682164A40581357.<www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Bijlage A

Huisvestingsmatrix voor vogels uit cluster 4a

Insecten- en vruchtenetende uitheemse kooi- en volière vogels.

Grootte van de vogel	Jaarcyclus	Huisvesting systeem	Aantal vogels
	Rustperiode	Buitenvolière met nachthok Buitenvlucht met nachthok Binnen volière Binnen vlucht Inclusief broedblokken die ook gebruikt worden als slaapnesten Vluchtkooi 100 x 100 x 80 cm.	
	Voorbereiding broedseizoen	Het aanbrengen van nestkastjes of broedblokken in de volière, vlucht of nachthok.	
	Broedseizoen	Nestgelegenheid in vluchten, volières en aangebouwde nachthokken.	1 koppel
	Rustperiode Incl. ruiperiode	In volière, vlucht of vluchtkooi	
	Voorbereiding deelname aan evenementen	Kooi 100 x 100 x 80 cm.	
	Deelname aan tijdelijke evenementen	Voorgeschreven Tentoonstellingsvolière	1
	Rustperiode	Zie start matrix	

Insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels worden gehouden in volières en vluchten met, bij voorkeur, een aangebouwd nachthok.

Ter voorbereiding op de deelname aan een tijdelijke tentoonstelling worden de vogels ondergebracht in grote kooien.